

ሃያ አራቱ (ጸ፱ቱ) ካህናት ሰማይ

ሃያ አራቱ ካህናት ሃያ አራቱ ኪቃናት እንዳንደም ሃያ አራቱ ሽማግሌዎች ተብለው የሚጠሩ ሥጋ የከካቸው ረቂቃን የእውነት ካህናት የሆኑ ከቅዱሳን ሁኩ በካይ የሆኑና ከሰማይ ሠራዊት ሁኩ ከፍ ከፍ ያኩ መካከክት ናቸው። ቅዱስ ዮሐንስ በራእዩ እንዳያቸው ሲጽፍ "በዙፋኑ ዙሪያም ሃያ አራት ዙፋኖች ነበሩ በዙፋኖቹም ካይ ነጭ ክብስ ከብሰው በራሳቸውም የወርቅ እክኪክ ደፍተው ሃያ አራት ኪቃናት ተቀምጠው ነበር።" ራዕ ፱፡፱ (4፡4)

፪፻፲፱፻ ርቱዓነ ሃይማኖት፡- ሃይማኖታቸው የቀና ሦስት መቶ አስራ ሰምንቱ ኪቃውንት እንዲህ ሲመሰክሩ እናያለን፡

"ወእምዓውዱ ከውእቱ መንበር ጸወ፱ቱ ካህናት "

በመንበሩ ዙሪያ ሃያ አራቱ ካህናት ሰማይ አኩ"

ቆጥራቸው ጸ፱ መሆኑ

እንደኛ በሃያ አራቱ ሰዓት ጸክየው ራሳቸውን ፍጥረትንም ጠብቀው አምካክን አመሰግነው ዋጋቸውን ተቀብለው የሚኖሩ ሰከሆነ ሃያ አራት አድርጓቸዋል። በከካም በኩክ ሰንመከከተው ቤተ እስራኤል በአስራ ሁኩቱ ነገድ ቤተክርስቲያን በአስራ ሁኩቱ ሐዋርያት የተመሠረቱ በመሆናቸው ድምራቸውን ያሳያሉ"

እገክግኩታቸው

የሃያ አራቱ ኪቃነ ካህናት እገክግኩት እንደ አራቱ አንሰሶች ሲሆን በተጨማሪ እነዚያ መንበሩን ሲሸከሙ እኒህ ደግሞ ያጥናሉ። በፊታቸው ትሰብእትን በጌትነት እያዩ ሦስት ጊዜ ዞረው ይሰግዱከታሉ።

"ሃያ አራቱ ኪቃናት በዙፋኑ ካይ በተቀመጠው ፊት ወድቀው ከዘካካም አስከ ዘካካም በሕይወት ከሚኖረው እየሰገዱ ጌታችንና አምካካችን ሆይ እንተ ሁኩን

ፈጥረሃኔና ሰከፈቃድም ሆነዋኔና ተፈጥረውማኔ ከብር፣ ውዳሴ፣ኃይኔም ከትቀበኔ ይገባሃኔ እያኩ በዙፋኑ ፊት እከኢካቸውን ያኖራኩ” ዕራ፡፱፡፲ (4፡10)

“ወእከ ያድም ከውእቱ መንበር ይሰግዱ ፤ተ ጊዜ”

“መንበሩን ዙረው ሦስት ጊዜ ይሰግዱከታኔ” ወከሰቱ ምዕት

ቅዱስ ዮሐንስ ጮምሮ እንደገከጸኔን ሃያ አራቱ ካህናተ ሰማይ በሰማይ ያከውን የእግዚአብሔርን መቅደስ በውስጡም ያከውን የቃኔ ኪዳኑን ታቦች ወድቀው እንደሚሰግዱከት ሰቡሕ፣ ከቡር፣ ኃያኔ መባኔ ከእንተ ይገባኔ እያኩ የወርቅ ጥና ይዘው እንደሚያጥኑ በገና መሰንቆ ይዘው በዝማሬና በቅኔ እንደሚያገኙግኩት እንመከከታከን።

ለሰረጅ፡-

“በእግዚአብሔርም ፊት በዙፋኖቻቸው የተቀመጡ ሃያ አራቱ ኪቃናት በግንባራቸው ተደፍተው ከእግዚአብሔር እየሰገዱ እንዲህ አኩ...” ራዕ ፲፩፡፲፮-፲፱ (11፡16-19)

“መጽሐፉንም በወሰደ ጊዜ አራቱ እንስሶችና ሃያ አራቱ ኪቃናት በበጉ ፊት ወደቁ እያንዳንዳቸውም በገናንና የቅዱሳን ጸኩት የሆነ ዕጣን የሞካበትን የወርቅ ዕቃ ያዙ፡... እያኩ አዲሱን ቅኔ ይዘምራኩ።” ራዕ ፭፡፳-፲፱ (5፡8-14)

ከዚህ የእግዚአብሔር ቃኔ የምንረዳው ኬካው ነገር ሃያ አራቱ ካህናተ ሰማይ የሰው ክፆችን ጸኩት ከዕጣኑ ጢሰ ጋር እንደሚያሳርጉ ነው። በበዓካቸው በኅዳር ሃያ አራት ቀን ያከው ሰንከሳር እንዲህ ይካከ፡-

“ወኢየዐርግ ጽድቅ ወመጽዋት ኀበ እግዚአብሔር ዘእንበኬሆሙ”

“ያከእነርሱም አቅራቢነት ጽድቅና ምጽዋት ወደ

እግዚአብሔር አይቀርብም”

ይህን ሁኩ እገነግኩት ቀንና ከኪት ሳያርፉ የሚያመሰግኑ እኒህ የሰማይ ካህናት በምድርና በሰማይ በባሕርና በታሕተ ምድር ያከፍላረት ሁኩ ሰቡሕ፣ ከቡር፣ ኃያክ፣ ቡሩክ መባክ ከእንተ ይገባክ ብከው በዙፋኑ ካከው ከክቡክ እግዚአብሔር ሲሰግዱና ሲያመሰግኑ እግዚአብሔርም ምሕረትን ከሰው ክጆች ሲሰጥ እሜን ይሁን ይደረግ ይካኩ።

“እራቱም እንሰሰች፡- እሜን እኩ ኪቃናቱም ወድቀው ሰገዱ” ራዕ ፳፡፲፱ (5:14)

“የወራዊት ጌታ እግዚአብሔርም በጽዮን ተራራና በኢየሩሳሌም ካይ ይነግሣክና በሽማግሌዎቹም ፊት ከብር ይሆናክ” እሜን! ኢሳ ፳፱፡፳፫ (24:23)

ቅዱሳን ሰዎች

ቅዱሳን ሰዎች የምንካቸው ከከካው የሰው ክጅ በበከጠ ራሳቸውን ከእግዚአብሔር የሰጡ ከሰው ወገን ሁኑ የተመረጡ የእግዚአብሔር ምርጥ አቃዎች የተከዩ እገኔጋዮች ናቸው።

ዓከምን የናቁ አምካካቸውን ያወቁ የሰው ክጅ ከተፈጠረበት ዘመን ጀምሮ እግዚአብሔር ድንቅ ሥራውን ታካቅ ኃይኑን በእነርሱ ካይ እሳድሮ የጨከማን መጋረጃ እስወግዶ ብርሃንን ይፈነጥቅ ዘንድ የተጠቀመባቸው ከወንድም ከሴትም የተመረጡ ቅዱሳን እገኔጋዮች ናቸው። እነዚህም በራሱ የተጠሩና የተዘጋጁ አስቀድሞም የወሰናቸው ናቸው።

“ክጁ በብዙ ወንድሞች መካከል በኩር ይሆን ዘንድ አስቀድሞ ያወቃቸው የክጁን መክከ እንዲመስኩ አስቀድሞ ወሰኗልና አስቀድሞም የወሰናቸውን እነዚህን ደግሞ ጠራቸው የጠራቸውንም እነዚህን ደግሞ እጸደቃቸው ያጸደቃቸውንም እነዚህን ደግሞ እከበራቸው።” ሮሜ. ፰፡፳፱ (8÷29)

ቤተክርስቲያናትን ቅዱሳን ብካ የምታከብራቸው፡-

- ሀ. ነቢያት
- ከ. ሐዋርያት
- ሐ. ሰማዕታት ።
- መ. ጸድቃን

ከእግዚአብሔር ቃል እንደምንረዳው አስቀድሞ ከቅድስና የወሰናቸው እግዚአብሔር፣ የጠራቸው እግዚአብሔር፣ ያጸደቃቸው እግዚአብሔር፣ ያከበራቸው እግዚአብሔር፣ እኛ ክርስቲያኖች ከቃኩ ተገዢ ነንና የጠራቸውን እንጠራቸዋለን፣ ያጸደቃቸውን ጸድቃን እንካቸዋለን፣ ያከበራቸውን እናከብራቸዋለን።

የክጁን መክከ ይመስካኩ

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ የክጁን መክከ እንዲመስኩ አስቀድሞ ወሰነ ሲክ፡- ክጁ የተባከ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።

በእርሱ ደስ የሚሆነው የምወደው ክጃ ይህ ነው” ማቴ. ፫፡፮ (3÷7) ። ስከዚህ ነገር ቅዱሳን የሚመሰኩት ሊየሱስ ክርስቶስን ነው። ከምሳኤ ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ አኩ፡-

“ተመሰኩ ኪያየ በከመ እነ አትሜሰኩ ከክርስቶስ”

“እኔ ክርስቶስን እንደምመሰክሩ እኔን ምስኩ” ጳጳሮ. ፲፩፡፩ (11÷1)

ከሚመሰኩበት ዋና ዋናው

የሚመሰኩበት ዋናው ነገር የተሰጣቸው ሥነጣንና ጸጋ ይሆናሉ።

“እውነት እውነት እካችኋከሁ በእኔ የሚያምን እኔ የሚደርገውን እርሱ ደግሞ ያደርጋል ከዚህም የሚበክጥ ያደርጋል” ዮሐ. ፲፩፡፲፪ (14÷12)

በሚያታበከው በእምነቱን ቃል መሠረት እግዚአብሔር ከመረጣቸው ጸጋውን እብዝቶ ይሰጣል። በሚቀጥኩት የመጽሐፍ ቅዱስ ቃላት የተሰጣቸውንና ይመሰኩት ዘንድ ያደካቸውን ከብር እንመክክት፡-

ሀ. እግዚአብሔር እምነት ነው ቅዱሳን ደግሞ በእርሱ የፀጋ አማካኝነት ተባኩ።

ዘጸ. ፳፡፩ (20÷2) “እግዚአብሔር እምነትህ እኔ ነኝ”

ሆሴ. ፲፫፡፩ (13÷4) “ከእኔ በቀር ኬካ እምነት እታምክክ”

የፍጥረት ሁኑ ገዢና ባከበት እግዚአብሔር የመረጣቸውን ቅዱሳን የጸጋ አማካኝነት ያደርጋቸዋል። ይህም በሚያከቀው ጸጋው የሰጣቸው ከብር ነው።

ዘጸ. ፯፡፩ (7÷1) “ጌታ እግዚአብሔርም ሙሴን አከው፡- እይ እኔ ከፈርዖን እምነት አድርጌሃከሁ”

ዮሐ. ፲፡፴፱ (10÷34) “ሊየሱስም እንዲህ ብኩ መከሰካቸው እኔ አማካኝነት ናችሁ እክሁ ተብኩ በሕጋችሁ የተጻፈ አይደለምን?” ይህ የተጻፈው በመዝ. ፹፩፡፯

(81÷6) ሲሆን ጌታ እንደተናገረ የእግዚአብሔር ቃል የመጣካቸው ቅዱሳን ሰዎች እማክክት ዘበፀጋ ይባካሉ።

ከ. እግዚአብሔር ምንም አይሳነውም ቅዱሳንም አይሳናቸውም ተባኩ

በዘፍ ፲፰፡፲፱ (18÷14) “በውኑ ከእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር አካል?” ምንም አይሳነውም። ይህ ምንም የሚይሳነው እምካካችን ከሰው ወገን ሁኑ የመረጣቸውን ቅዱሳን በሚከምኑት ሁኑ ምንም እንዳይሳናቸው ነግሮአቸዋል። እድርጓቸዋል። ማቴ. ፲፯፡፳ (17፡20) “የሚሳናቸው ነገር የከም”

ሐ. ኢየሱስ ክርስቶስ የዓክም ብርሃን ነው። ቅዱሳንም የዓክም ብርሃን ተባኩ።

“እነ ውሉቱ ብርሃኑ ከዓክም”

“እኔ የዓክም ብርሃን ነኝ” ዮሐ. ፰፡፲፪ (8 ÷ 12)

እዎ! ጩካ ሁኑ የራቀባት እውነተኛ ብርሃን ነው። ክርስቶስ ብርሃናችን ነው። እንቅፋትና እሾህ ሁኑ ይርቃል። እባታችን ቅዱስ ዳዊትም ሲዘምር መዝ. ፳፮፡፩ (26፡1) “እግዚአብሔር ብርሃኔና መድኃኒቴ ነው።” ይክ ነበር። ይህ የዓክም ብርሃን የሆነ ኢየሱስ ክርስቶስ ከቅዱሳን እርሱን ይመስሉ ዘንድ የሰጣቸው ጸጋ ብዙ ነውና እንዱ ከዚህ እኩጫ ከሆነው ዓክም ጩካ እንዲሆኑና በጩካ ውሰጥ ከሚመካከሉ በጸኩታቸው፣ በትምህርታቸው፣ በእማካጅነታቸው ብርሃን ይሆኑ ዘንድ ነው።

“እንትሙ ብርሃኑ ከዓክም”

“እናንተ የዓክም ብርሃን ናችሁ” ማቴ. ፭፡፲፱ (5÷14)

ከናስተውለው የሚገባው መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እምካክነቴ፣ ሁኑን ቻይነቴ፣ ብርሃንነቴ ገንዘቡ የሆነ የባሕርዩ ነው። የቅዱሳን ግን የጸጋ ነው። ከእነሱ ይህንን ሥነጥንና ከብር የሰጣቸው ራሱ ባከበቴ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። እኒህ ቅዱሳንም በኑሮአቸው፣

በሞታቸው ሁኩ እርሱን የመስኩ ጸድቃን ናቸው።

የቅዱሳን በረከታቸው

“በረከተ እግዚአብሔር ውስተ ርዕሰ ጸድቃን” “የእግዚአብሔር በረከት በጸድቃን ራስ ካይ ነው” ምሳኤ ፲፩፡፭ (10፡6) በረከታቸው ከዘካርያስ በእውነት ይደርብንና የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር ከጸድቃን የሰጣቸው በረከት ኪቆጠርና ኪስፈር የሚቻል እይደክም። እምካካችን እንደተናገረ።

“በሰማ እጋንንትን ያወጣኩ፤ በአዲስ ቋንቋ ይናገራኩ፤ አባቦችን ይይዛኩ፤ ማር. ፲፮፡፲፮ (16፡17) የሚገድክም ነገር ቢጠጡ እይጉዳቸውም፤ እጃቸውን በድውዮች ካይ ይጭናኩ እነርሱም ይድናኩ” ይህ እንደሚሆን በእምነት የተመከከተ ነቢዩ ኢየሱስ ቀድሞ በትንቢቱ እንዲህ ብኩ ነበር። “መንፈሴን በሥጋ ከባሹ ካይ አፈላከሁ” ኢዩ ፪፡ ፳፰ (2፡28)

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንዳስተማረን የቅዱሳን በረከት እጅግ ዋጋ አከው። የእርሱ ደቀመዛሙርት ናቸውና ቅዱሳንን የሚቀበል ጌታን የሚቀበል ነው።

«ወዘተወከፈ ነቢዩ በስመ ነቢይ አስበ ነቢይ ይነሥእ ወዘተወከፈ ጸድቅ አስበጸድቅ ይነሥእ»

«ነቢይን በነቢይ ስም የሚቀበል የነቢይን ዋጋ ይወስዳል፤ ጸድቅንም በጸድቅ ስም የሚቀበል የጸድቁን ዋጋ ይወስዳል። ማቴ ፲፩፡፴፩ (10፡41)

ፈጣሪ እምካከ እግዚአብሔር የመረጣቸው ቅዱሳንን ከእኛ ከምናምን ሁኩ ከበረከት አድርጓቸዋል። እሱን እምኖ የመጣውን ታካቂን አባት አብርሃምን እንዲህ ነበር ያከው፦ «ታካቂ ሕዝብ እደርግሃክሁ፤ እባሪሃክሁ፤ ስምህንም አክብረዋክሁ፤ ከበረከትም ሁን» ዘፍ ፲፪፡ ፪ (12፡2)። ይህንን ቃል ስምቶ የሚያደርገው በረከታቸውን ይወርሳል፤ የሚይቀበከው ግን ቅዱሳንን የሚያቃክል ቢኖር የተረገመ ይሆናል።

«የሚባርኩህንም እባርካክሁ የሚረግሁንም እረግማክሁ» ዘፍ ፲፪፡

የቅዱሳን ለማካጅነታቸው በዚህ ዓክም

ለማካጅ ማከት ወደዋናው ባከሙኩ ሥነጥን ኪያቀርብ የሚችኑ ባከሟኑ ነው። ለማከደ ማከት ከመነ፣ ጸክየ ማከት ነው። ዋናው ባከሥነጥን ለርሱ ለንድ ለምካክ የሆነ የሠራዊት ጌታ ለግዚአብሔር ሊያሰሰ ከርሰቶስ ነው። ሥነጥን ለምካክነቱ የባሕርዩ ነው። ባከሟኩቹ ደግሞ መረጥኳችሁ፣ ጠራኋችሁ፣ ለጸደኳችሁ፣ ለከበርኳችሁ ያካቸው ቅዱሳን ናቸው። ይህ የባከሟኩነት ሥነጥን የተሰጣቸውም በሰማይና በምድር ንጉሥ በሊያሰሰ ከርሰቶስ ነው። ይህን ለውነት በተመከከተ በመጽሐፍ ቅዱስ ለጅግ በጣም በሰፊው የተጻፈ ቢሆንም ከብኩይና ከአዲስ ኪዳን ትንሽ ጥቅሶች ለንመክኩት።

በብኩይ ኪዳን

ለግዚአብሔር ሰከ ለብርሃም ነቢይነት በጸክቱ ለንደሚያድን ለንዲህ ብኩ ከአቢ ማክክ ነገረው።

“ለሰመ ነቢይ ውለቱ ወይጸኢ ካዕክክ ወተሐዩ”

“ነቢይ ነውና ሰከ ለንተም ይጸክያክ ትድናከህም” ዘፍ. ጽ፡፭ (20÷7)

“ፈርሐንም ሙሴንና ለሮንን ጠርቶ ንጉንቸሮቹን ከኔ ከሕዝቤም ለንዲያርቅ ወደ ለግዚአብሔር ጸክዩክ” ዘጸ. ጽ፡፰ (8÷8)

“ብኳቸዋኩ።

ለሰራሌክ ኃጢአትን ሠሩ ሙሴ ግን ሰከነሱ ወደ ለግዚአብሔር ጸክየ (ለማከደ) ኪያጠፋቸው የነበረው ለግዚአብሔር በሙሴ ከመና ራራ። ዘጸ. ፴፪፡፲-፲፱ (32÷10-14)

“ንጉሥ ኢዮርብዓም የለግዚአብሔር ሰው የሆነ ነቢይን በናቀ ጊዜና ኪያሰዘው ለጁን በዘረጋ ጊዜ ለጁ ደረቀች፣ ከዚያም ነቢይን ተማጸነ ወደ ለግዚአብሔርም ጸክዩክን ለከው። “የለግዚአብሔርም ሰው ለግዚአብሔርን ከመነ የንጉሥም ለጅ ወደ ለርሱ ተመክሰች ለንደቀድሞም ሆነች።” ፩ነገ ፲፫፡፩፡፯

(13÷1-6)

“ባርያዬም ኢዮብ ሰከ እናንተ ይጸክያክ እኔም እንደ ሰንፍናችሁ እንዳካደርግባችሁ ፊቱን እቀበካከሁ” የእግዚአብሔርን ሥራ ንቀው አቃከው ቅንን ነገር ያክተናገሩ ቅዱስ ኢዮብንም ወደ ከንቱ ሐሳባቸው ከወሰዱት የነበሩትን ቴማናዊው ሌክሂዝ ሹሐዊው በክዳዶ ናዕማታዊው ሶፋርን እግዚአብሔር እንዲህ እካቸው፡- እነሱም ሄደው መሰዋዕት አቀረቡ ጸክዩ እግዚአብሔር እንዳዘዛቸው አደረጉ ኢዮብም ሰከነሱ ጸክዩ እግዚአብሔርም የኢዮብን ፊት ማከት ጸኩቱን ምክጃውን ተቀበከ።ኢዮ ሟጽ፡ጽ-፱ (42:8-9)

የነቢዩ የኤርምያስ ምክጃም በተገኘበት በኤር ሟጽ፡፳-፮ (42:1-6) ሕዝቡ ሁኩ ተሰብስበው ወደ ነቢዩ ኤርምያስ መጥተው ክመናችን በፊትህ ትድረሰ እባክህእምካከህ እግዚአብሔር የምንሄድበትን መንገድና የምናደርገውን ነገር ያሳየን ዘንድ ስከእኛ ስከዚህ ቅሬታ ሁኩ ወደ እምካከህ ወደ እግዚአብሔር ጸክይ እኩት። እርሱም ወደ እምካከችሁ ወደ እግዚአብሔር እጸክያከሁ እካቸው። ምክጃ ማከት ይህ ነው።

በሐዲስ ኪዳን

ቅዱስ ያዕቆብ ኤክያስ እንደ አኛ ሰው ነበረ ይክና ጻድቅ በጸኩቱ የሚጠቅም መሆኑን ሲገክጽ “የጻድቅ ሰው ጸኩት በሥራዋ እጅግ ኃይክ ታደርጋከት” ብኩ ይመስከራኩ። ያዕ. ፳፡ ፲፮ (5÷16)

ብርሃነ ዓክም ቅዱስ ጳውሎስ ቅዱሳን ከእግዚአብሔር ጋር የሰው ክጆችን እንደሚያመለክቱ ይህንን ተናገረ። “በእኛም የማስታረቅ ቃክ አኖረ። እንግዲህ እግዚአብሔር በእኛ እንደሚመከድ ስከ ክርስቶስ መክከተኞች ነን።” ጀኛ ቆሮ ፳፡፳ (5÷20)

እዚህ ጥቅስ ካይ በመጽሐፍ ቅዱስ እንዳንድ ትርጉም ካይ የፊደክ ከውጥ አኩ። የቅዱሳንን እማካጅነት እንሰርዛከን ብከው ትክቅ ስህተት ሰርተዋክ ይኸውም እግዚአብሔር በእኛ እንደሚመከድ የሚከውን እግዚአብሔር በእኛ እንደሚመከድ ብከው ፊደክ

<ከ>ን ወደ <ክ> ከውጠው ለምካክ ለግዚአብሔርን ለማካጅ ብከውታክ። ከሰም አጠራሩ ከብር ይግባውና እኛ ግን በእውነቱ ለንሄዳክን።

ሥራ. ፱፡፴፮-፵፫ (9÷36-43) በኢዮጴ የነበሩ ክርስቲያኖች ጣቢታ የሚኳት ዶርቃ በሞተች ጊዜ ወደ ክዳ ሄደው ቅዱስ ጴጥሮስን ጣቢታን ከሞት ለንዲያስነሳቸው ሲከምኑት ተጽፎለክ ለርሱም ሄዶ ተነበርከኮ ጸክየ ሕያውም ለድርጎ በፊታቸው ለቆማት፡ ሰዎቹ ጴጥሮስን ከመኑት ለርሱ ደግሞ ወደ ለግዚአብሔር ለማክዶ ክጅቷን ለስነሣት።

ከዚህ ቅዱስ ቃክ ክንረዳው የሚገባ ለነዚህ ቅዱስ ጴጥሮስን የከመኑትና የጠሩት ሰዎች ክርስቲያኖች ናቸው። ግን ትሑታን የለግዚአብሔር ቅዱሳን ጸድቃን ከብርና ኃይክ የሚረዱ ስከሆነ ሐዋርያውን ቅዱስ ጴጥሮስ ለባከሆና ለትዘግይ ብከው በለማካጅነቱ ለምነው ለሰጠሩት። ክብ በኩ ለነሱ ከጣቢታ ጴጥሮስን ከመኑ ለሱ ደግሞ ጌታን ከመነ የሞተችው ተነሣች።

ሥራ ፫፡፩-፲. (3÷1-10) መክካም በሚኳት በመቅደስ ደጅ የሚቀመጠውን ሽባ ቅዱስ ጴጥሮስና ዮሐንስ ወደ እኛ ተመክከት ብከው ባካቸው ጸጋ ሲፈውሱት ሲፈቱት ለናያክን።

ማቴ. ፲፭፡፳፩-፳፰ (15÷21-28) ለንደተጻፈ ሴት ክጂ በጋኔን ትሰቃይባት የነበረች ለንዲት ከነናዊት ጌታን ክጂን ለንዲያድን በከመነች ጊዜ ዝም ቢካት ደቀመዛሙርቱ ናቸው ጌታ ሆይ ለሰናብታት ባኩት ጊዜ ያናገራትና ክጂን የፈወሰካት። ማማከድ ማከት ይህ ነው። ለንግዲህ በብኩይም ሆነ በሐዲስ ኪዳን በትንሹ ለንደተመክከትነው የቅዱሳን ጸኩት ወይም ለማካጅነታቸው ጥርጥር የከከው የለግዚአብሔር እውነት ነው። ለንዳንድ ይህ ምስጢር ያክገባቸው ሰዎች እኔ ራሴ በቀጥታ ወደ ለምካኬ ለጸክያከሁ ለማካጅ ለያሰፈክግም ሲኩ ይደመጣኩ። በመጀመሪያ ማንኛውም ሰው ቀጥታ ወደ ለምካኩ ከመጸከይ ይኸካክ የከከከከ የከም። ዳሩ ግን ለማካጅ የሚያሰፈክገው፡-

ሀ. ለግዚአብሔር የማማከድን፣ የማስታረቅን ቃክ ኪዳን ከቅዱሳን ስክሰጠ፣

ከ. ከነሱ ይክቅ እኛ በኃጢአት ሰከምንወድቅ፤

ሐ. በቅድስና ሕይወት ቅዱሳን ጻድቃን ከኛ ሰከሚበክጡ፤

መ. እግዚአብሔር ባከሚኩት አድርጎ ከሰው ወገን ሁኩ ከይቶ ሰከመረጣቸው፤

ሠ. ሁኩን ትተው ሰከተከተኩት ማሣከድ ብቻ አይደከም ይፈርዱ ዘንድ ሥክጣንን ሰጣቸው። ማቴ ፲፱፡፳፯-፳፱ (19፡ 27-29)

እነዚህ ቅዱሳን ቅዱስ ያዕቆብ የጻድቃን ጸኩት እጅግ ኃይል ታደርጋኩት ብኩ እንደነገረን ከእኛ ይክቅ ባከሚኩት ሰከሆኑ እግዚአብሔር ከመናቸውን ይቀበካል።

“እስመ አዕይንቲሁ ከእግዚአብሔር ጎህ ጻድቃኑ ወእዝኑሂ ጎህ ሰእኩቸው”

“የእግዚአብሔር ዓይኖች ወደ ጻድቃን ጀርምቹም ወደ ጩኸታቸው ናቸውና” መዝ. ፴፫፡፲፭ (33÷15)

ሰከዚህም ነው ከካይ በጥቅሶቹ አንዳየነው ሁኩ ከእግዚአብሔር ምሕረትን የፈከገ ሁኩ ወደ ቅዱሳን፣ ወደ ጻድቃን፣ ወደ ነቢያት፣ ወደ ሐዋርያት፣ ወደ ሰማዕታት እየሄደ አባኩን ጸክቶ፣ ጸክቶ፣ የሚከው። ራሱ መጸከይ አቅቶት አይደከም፤ ይጸክያል መጸከይም ግደታው ነው እርዳታን ሸቶ እንጂ ያውም ከተመረጠ ባከሚክ።

የቅዱሳን አማካጅነታቸው ከምድራዊው ዓከም በኋላ በወጪ ነፍስ

እግዚአብሔር ከቅዱሳን የሰጠው ክብርና ኃይል ጊዜያዊ የሆነ፣ ዕድሜ የሚገድበው፣ ቦታ የሚከከከው፣ አድማስ የሚሸፍነው የዚህ ዓከም ሞት የሚያሸንፈው አይደከም። ይህ ግን ያከገባቸው ሰዎች ቀድሞ ፍጹም ቅዱሳን ማሣከድ አይችሉም ይኩ ነበር። ከካው ደግሞ በሕይወት እያኩ ያሚከዳኩ ከሞቱ በኋላ ግን እያሚከዱም የሚክ ነው። ይህንንም እያኩ ያኩበት የእግዚአብሔር ምስጢር ገብቷቸው የጻድቃኑን ኃይል ተረድተው ሳይሆን ራሳችን እናሚከዳክን (እንጸክያክን) ሰከሚኩ ሰከራሳቸው ክብር ነው።

ከመሆኑ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ያስተማረው ምን ብኩ ነበር?
 “ኢየሱስም ትንሣኤና ሕይወት እኔ ነኝ የሚያምኑብኝ ቢሞት እንኳ
 ሕያው ይሆናል” ስከዚህ ሥጋ እስከ ምጽአት በመቃብር ቢቆይም ነፍሱ
 ግን ሕያው ናትና ወደ እግዚአብሔር ትወሰዳለች። እንደውም ቅዱሳን
 ከዚህ ዓክም ሲከቶ ወደበከጠ ከብርና ጸጋ ይሄዳሉ እንጂ ወደ ድካም
 አይጓዙም። ዮሐ. ፲፩፡፳፭ (11÷25) ይህ ማከት በጠቅካሳው የሰው
 ክፉ ተአምር እድራጊ ይሆናል ማከት ሳይሆን ከካይ እንደተመከከትነው
 በተመረጡት ቅዱሳን የሚሠራ የእግዚአብሔር ኃይል ነው።

በእነዚህ ቅዱሳን እኛ የምንጠቀመው በረከትን በመውረስ ነው።
 ስከዚህ እግዚአብሔር የሚይፈርሰና የሚያክፍ የዘካካምን ቃል ኪዳን
 ከእነርሱ ጋር እድርጓል።

“ኪዳን ተከየድኩ ምስክ ሳሩያንዮ”

“ከመረጣቱት ጋር ቃል ኪዳኑን እደረግሁ” መዝ. ፹፰፡፫
 (88÷3)

በእግዚአብሔርና በተመረጡት መካከል ያከው ቃል ኪዳን እኛን
 የሚጠቅመው፡

ሀ. እግዚአብሔር የሰጣቸውን ጸጋና ኃይል በማወቅ፤

ከ. ከእኛ የተከቶ የክቡክ ምርጦች መሆናቸውን በመረዳት፤

ሐ. የሚገባቸውን ክብር በመስጠት፤

መ. ዝክራቸውን (መታሰቢያቸውን) በማድረግ፤

ሠ. በሰጣቸው ነዳያንን በመርዳት ከካም በብዙ መንገድ።
 ይህንን ደግሞ ቤተክርስቲያናችን መመሪያዋ መጽሐፍ ቅዱስ
 ስከሆን ጌታችን በተናገረው ቃል መሠረት ነው። እንዲህ ብኩ፡

“እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል። እኔንም የሚቀበል
 የካከኝን ይቀበላል። ነቢይን በነቢይ ሰም የሚቀበል የነቢይን
 ዋጋ ይወስዳል። ጸድቃንንም በጸድቃን ሰም የሚቀበል
 የጸድቃንን ዋጋ ይወስዳል። ማንም ከእነዚህ ከታናናሾቹ ከእንዱ
 ቀዝቃሳ ጽዋ ውኃ ብቻ በደቀ መዝሙር ሰም የሚያጠጣ
 እውነት እካችኋከሁ ዋጋው አይጠፋበትም” ማቴ. ፲፡፱፩-

ጳጳ (10:41-42)

ይህ የእርቶዶክስ እምነት የእውነተኛይቱ ክርስቲና እምነት ነው። ዛሬ ግን ብዙዎች እንኳን ኪቀበኳቸውና በሰማቸው ትግረኛ ኪረዱ ቀርቶ ሲሰድቧቸውና ሲንቋቸው ማየት የተከመደ ተግባራቸው ነው። እግዚአብሔር ከባቸውን ይመክሳል። በእርግጥ ይህ ሁኩ የሚሆነው በቅዱስ መጽሐፍ እምነታችን እንደተናገረው ነው።

“ወደ ሸንጎ አባክፈው ይሰጡልችኋል በምኩራቦቻቸውም ይገርፏችኋልና” ማቴ. ፲፡፲፯ (10:17)

“ስከሰማም በእሕዛብ ሁኩ የተጠካችሁ ትሆናችሁ” ማቴ. ፳፱፡፱ (24:9)

ጌታችን እንደተናገረ በማያምኑ በክሃድያን ቅዱሳን፣ ጸድቃን እንዲህ ሲጠኩ በሚያምኑ ክርስቲያኖች ዘንድ ግን የማያክቅ በረከትን በእነርሱ ካይ ስክሕዝቡ እድርጓልና።

“በረከት በጸድቅ ራስ ካይ ነው።” ምሳ. ፲፡፯ (10:6)

እንባቢያን ከታሰተውኩት የሚገባ ነገር እንደኛ እግዚአብሔር ቅዱሳንን የሚቃወም ሰው የገባ ዓይኑን እንደሚወጋ ሰው መሆኑን። “የሚነካችሁ የዓይኑን ብኬን የሚነካ ነውና” ዘካ ፪፡፰ (2:8) በግእዙ ደግሞ “ወኩኩ ዘገሠሥከሙ በእኩይ ይቅገሠሥ በእነተ እዕይንቲሁ” ጥቂት መክራ ያመጣባችሁ ሰው ሁኩ ጹኑ መክራ ይመጣበታል ብኩ ይገክጸዋል።

ሁከተኛ ደግሞ በመዝሙር ፴፡፲፰ (30:18) ነቢዩ እንደተናገረ የሚደርስባቸውን መክራ ነው። “በድፍረትና በትዕቢት በመናቅም በጸድቅ ካይ የሚናገሩ የሽንገካ ነንፈሮች ድዳ ይሁኑ”

ስከዚህ ይህን በረከት ከማግኘት ከካይ እንዳየነው የቅዱሳንን መታሰቢያ እንጠብቀውና እናደርገው ዘንድ የተሰጣቸውንም ክብር በማወቅ እንወዳቸው ዘንድ ክርስቲያን ነን ከምንክ ሁኩ የሚገባ ሃይማኖታዊ ሐቅ ነው።

የቅዱሳን መታሰቢያቸው

የሚይጠፋ ሰምን የዘካካም መታሰቢያን ከቅዱሳን ያደረገ እግዚአብሔር እንጂ ከህ ማንም አይደክም። በአቢዩ በኢሳይያስ መጽሐፍ ሰከዚህ ነገር እንዲህ ተጽፏል፡

“በቤተና በቅጥሬ ውስጥ ከወንዶችና ከሴቶች ክጆች ይከቅ የሚበክጥ መታሰቢያና ሰም አሰጣችኋክሁ።” ኢሳ. ሄ፳፥፭
(56÷5)

ከዚህም ቃል የተነሣ ከቅዱሳን በእግዚአብሔር ቤት ወይም ማደሪያ ካይ የሚይጠፋ ከዘካካም የሚሆን የመታሰቢያ ሰም ተሰጥቷቸዋል። የእግዚአብሔር ቤት ሰንክ - ከእዚያ ውስጥ አሰቲ እነዚህን አናሰብ።

ሀ/ ቤተመቅደስ (ቤተክርስቲያን) ማቲ. ጳጳ፡፲፫ (21÷13) ቤቱ የጸኩት ቤት ነው።

ከ/ ታቦት ዘጸ. ጳጳ፡፳፪ (25÷22) - በታቦቱ ሆኜ እነጋግርሃክሁ

ሐ/ የሰው ክፉ ጆ ቆሮ ፫፡፲፯ (3፡16) የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ናችሁ።

ስከዚህ ቅዱሳን የሚይጠፋ የዘካካም መታሰቢያን ሰም በቤተና በቅጥሬ ውስጥ ሰጠኋችሁ ሲክ እውነታው ይህ ነው።

ታቦት በቅዱሳን ስም

በመሠረቱ ሰው ሁኩ ኪያውቀው የሚገባ ታቦት የእግዚአብሔር ነው። ከዚህም ነው በመጽሐፍ ቅዱስ እየደጋገመ “የእግዚአብሔር ታቦት” “የእግዚአብሔር ታቦት” የሚከው።

እስረኛ፡- ዘጸ. ፴፪፡፲፯ (32÷16) ጀሳሙ ጁ፡፩. (1÷6)

ታዲያ በቤተክርስቲያናችን ስከምን የእመቤታችን የሚካሄድ የተከከሃይማኖት፣ የዮሐንስ የመሳሰሉት ታቦት ነገሠ፣ ወጣ ተከበረ የምንከው። ነገሩ እንዲህ ነው፡ የቅዱሳን እምካክ እግዚአብሔር ሰከሱ የኖሩትን፣ ዓከምን ንቀው የተከተሉትን፣ ሰከሱ መከራ የተቀበሉትን፣ ቃል ኪዳኑን ሰከጠበቁት የተመረጡ ሰዎች የተናገረውና ቃል የገባው

ኪዳን እኩ። ይህም በራሱ ቤት ካይ የዘካካም የሚይጠፋ ሰምን እንደሚሰጣቸው እንዲሁ ማደሪያው ቤቱ የቃክ ኪዳን ታቦት ነውና በዚያ ካይ ሰምን ሰጥቷቸዋል። ከካው ሚስተዋክ የሚገባን ነገር በታቦቱ ካይ ብቻ ሳይሆኖ ክክ እንደ ታቦቱ መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ሆኖ ሳክ እያንዳንዱ መጽሐፍ በጻፉት ነቢያት ወይም ሐዋርያት ሰም እንደተሰየመ ነው። ምሳኤ የኢሳይያስ ትንቢት፣ የኤርምያስ ትንቢት፣ የሚቴዎስ ወንጌክ የሚርቆስ፣ የኩቃስ የዮሐንስ ተብኩ እንደሚጠራ። የሚይጠፋ የዘካካም ሰም።

ሀ. በተክርሰቲያን የእግዚአብሔር ናት ቅዱሳን ደግሞ በበተክርሰቲያን በዚህ ሰም ተሰጥቶአቸዋል - ምሳኤ፡- የቅዱስ ዮሐንስ፣ የቅዱስ ጊዮርጊስ በተክርሰቲያን የቅዱስ ገብርኤል በተክርሰቲያን ወዘተርፈ እየተባከ፣

ከ. ታቦት የእግዚአብሔር ማደሪያ ነው። ከመታሰቢያ ቅዱሳንም በታቦት ካይ ሰም ተሰጥቶአቸዋል - ምሳኤ፡- የቅዱስ እስጢፋኖስ ታቦት፣ የተክከሃይማኖት ታቦት፣ የእቡየ ታቦት ነገስ ወዘተርፈ እየተባከ፣

ሐ. በክርሰቲያን (የሰው ክጆች) ካይ እንዲሁ ቅዱሳን የመታሰቢያ ሰም አካቸው- ኃይክ ማርያም ፣ ከንፈ ሚካኤል ሰይፈ ገብርኤል ወከደ ጊዮርጊስ፣ . . . እየተባከ።

የሚይጠፋ መታሰቢያ የዘካካም ሰም አሰጣቸዋከሁ የተባከው በዚህ ክክ እሁን ከካይ እንዳየነው ነው። ቅዱሳን ከዘካካም በገንት በመንግሥተ ሰማያት ነግሠው ከንጉሠ ነገሥት ኢየሱስ ጋር የሚኖሩም ናቸው።

- ራእ. ፳፭፡፭ (25÷5) “ከዘካካም እስከ ዘካካም ይነግሣኩ”
- መዝ. ፻፲፩፡፮ (111፡6) “የጻድቃን መታሰቢያ ከዘካካም ይኖራል”
- ምሳ. ፲፡፮ (10÷7) “የጻድቃን መታሰቢያ ከበረከት ነው የጎጥእን ሰም ግን ይጠፋል”

ሥርዓተ ምንኩስናና ብሕትውና

ምንኩስና፡- የራሱ ሥርዓትና ሕግ ያከው በብኩይም ሆነ በሐዲስ ኪዳን ቀድሞም በሕገ ክቡና የተፈቀደ የእግዚአብሔር ትእዛዝ ነው። ቃኑም መንኮስ ከሚከው የግእዝ ቃክ የተወሰደ ሲሆን ከዓክም መሞትን የሚያሳይ ነው። ፍትሐ ነገሥት በአሥረኛው አንቀጽ ስክምንኩስና እንዲህ ይገክጻል፡-

“ምንኩስናስ ጥበበ ሕግ መሢሐዊት ይለቲ ወመነኮሳትኒ መካእከት ምድራውያን ወሰብእ ሰማያውያን እሙንቱ ተካውያኒሁ ክርስቶስ በከመ ከሂኩቶሙ ወበኩኩ ምግባራቲሆሙ ተመሳክያን በሐዋርያቲሁ”

“ምንኩስናስ የመሢሐዊት ሕግ ጥበብ ናት። መነኮሳትም ምድራውያን መካእከት ሰማያውያን ሰዎች ናቸው። እንደችኩታቸው መጠን የክርስቶስ ተከታዮች በሥራቸውም ሁኑ ሐዋርያትን የሚመስኩ ናቸው።”

ይህ ከዓክም ርቆ ንጽሕናውን ጠብቆ የዓክም የሆነውን ሁኑ በመተው ማግባት መውከድን፣ መነገድ ማትረፍን፣ የጣፈጠ የካመን ምግብን መጠጥንም በመተው ፍጹም ክርስቶስ እምካከን መከተል ነው። ምንኩስና በሦስቱም ሕግጋት የነበረ ነው። ከምሳኬ በሕገክቡና መክከጼደቅን በሕገ ኦሪት ኢክያስን በሕገ ወንጌል ዮሐንስ መጥምቅንና ጳውሎስ ሐዋርያን ማግኘት ይቻላል። እነዚህም ከአብነት ጠቀስሁ እንጂ በርካታ አበውና አማት አኑ። እንዲህ ባክ መክኩ ሲወርድ ሲዋረድ የመጣውን የምንኩስና ሕይወት ሥርዓት የሠራከት አባታችን አባ እንጦንስ ነው። ስክዚህ ሦስት ዓይነት የመነኮሳት ገዳም አከ።

፩. የወንዶች ብቻ ገዳም - በዚህ ወንድ መነኮሳት ብቻ ይኖራሉ።

፪. የሴቶች ብቻ ገዳም - በዚህ ሴቶች ብቻ መነኮሳታት ይኖራሉ።

፫. የአንድነት ገዳም - በእንደዚህ ዓይነት ገዳም ቦታ ይወሰንና ወንዶችም ሴቶችም በአንድነት ይኖሩበታል።

መነኩሳት ጾም ጸኩትና ሰግደትን ቅዱሳት መጻሕፍትንም ማንበብ የሚያዘወትሩ ከሆኑ ይገባቸዋል። ከሕዝባውያን ጌጥ ከክማዳቸውም እንዲርቁ የትሩፋትና የበጎ ሥራን ከቀደሙ አባቶች በእውነትም መነኩሳት ከሆኑት በመቀበል ምውታን እንደሆኑ በክባቸው ያሰቡ ዘንድ ሕጉ ያዛል። ከመንግሥተ ሰማያት የተዘጋጁ ጃንደረቦች ናቸውና። ማቴ ፲፱፡፲-፲፱ (19:10-1)

ምንኩስና ሁኩን ትቶ መስቀል የተባከ መከራንና ፈተናን ተሸክሞ ከርሰቶሰን መሰከሩ መውጣት ነው። ይህም ከተሰጣቸው ነው።፤

“ስከሰሜም ቤቶችን ወይም ወንድሞችን ወይም አሳቶችን ወይም አባትን ወይም እናትን ወይም ሚስትን ወይም ክጆችን ወይም እርሻን የተወ ሁኩ መቶ አጥፍ ይቀበካል የዘካርያምንም ሕይወት ይወርሳል። ማቴ ፲፱፡፳፱ (19:29)

መቶ አጥፍ ያገኛል ማከት መቶ ቤቶች መቶ ወንድሞች ወይም መቶ አባቶችና እናቶች ወይም ሚስቶችና ክጆች ያገኛል ማከት አይደለም ይህ ማከት እግዚአብሔር በዚህ ዓክም የሚያሳጣው የክም ያባትነት፣ የናትነት፣ የወንድምነት የመስከውን ይሠራክታል ሲል ነው። በወዲያኛውም ዓክም የዘካርያም ሕይወት መንግሥተ ሰማያትን አወርሰዋክሁ ሲል ነው። ይህም የሚሆነው ሁኩን ትቶ በመመነን ነው።፤ መነኩ ማከት ናቀ ማከት ሲሆን መመነን የዓክም የሆነውን ሁኩ መናቅ ነው።

ይህንን የወንጌል ቃል ከመፈጸም የማይችል መመንኮስ እንደክከበት የቤተክርስቲያናችን ሕግና መጻሕፍት ያስተምራሉ። ለመነኩሳትና ብሕትውና የሚገኩሉ ሦስት መጻሕፍት አኩ እነዚህም፡-

፩. ማር ይሰሐቅ፡- ጾራቸውንና ግብራቸውን የሚናገር

፪. ፊክሰኖስ (ገብረክርስቶስ)፡- ዜናቸውንና ታሪካቸውን የሚናገር

፫. አረጋዊ መንፈሳዊ፡- ጸጋቸውንና መዓርጋቸውን የሚናገር

ብሕትውና፡- በጾም በጸኩትና በሰግደት በመንፈሳዊ ተጋድኮ ተጠምዶ በብቸኝነት መኖር ማከት ነው። ባሕታዊ ማት ከዩ የሚከ ትርጓሜም አከው። ከባሕታውያን ምሳክላቸው በብኩይ ሌክያስ በሐዲስ ኪዳን ደግሞ ዮሐንስ መጥምቅና ከኩትም ቅዱሳን ሲሆኑ ራሱ የክብር አምካክ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በገዳመ ቆሮንቶስ አርባ ቀንና ከኪት ከሌራዊት ጋር እየኖረ በሦስቱ አርዕሰተ ጋጣው እየተፈተነበት ከሁኩም አርእያ ከመሆን ሲሆን ዋናው ከባሕታውያን አብነት ነው።

“በምድረ በዳም ክስይጣን እየተፈተነ አርባ ቀን ሰነበተ ከሌራዊትም ጋር ነበረ መካእኩቱም እገኘኩት።” ማር. ፩፡ ፲፫ (1፡13)

ይህን ምሳክ በማድረግ ሥርዓተ ብሕትውናን የጀመረው አባ ጳውሎስ (ጳውሊ) ነው። ይህ አባት ዓክምን ንቆ በመተው አናብስት፣ አናምርት፣ አክይስት፣ አቃርብት ካኩበት ነቅፀ ማይ ከምካሚ ዕፅ ከከከበት ዘር ተክክ ከሚይገኝበት ከጽኑ በረሃ ገብቶ በተጋድኮ ከሰይጣን የሚመጣበትን ፈተና እየተቃወመ ኖረ። እንዲህ ያከውን የባሕታውያን ሕይወት ቅዱስ ጳውሎስ ከዕብራውያን በጻፈው መክእኩቱ ምዕራፍ ፲፩፡፴፯ (11፡37) ገክጽታል።

“...ሁኩን እያጡ መከራን እየተቀበኩ እየተጩነቀ የበግና የፍየክ ኬጦ ከብሰው ዞሩ ዓክም እክተገባቸውምና በምድረ በዳና በተራራ በዋሻና በምድር ጉድጓድ ተቅበዘበዙ።”

ብሕትውና ከናዝራዊነት ጋር ይመሳሰላል። የሚከያየበት ብሕትውና ከዘካካም ሲሆን ናዝራዊነት የሚያበቃበት ጊዜ አከው። ዙኑ ፯፡፲፫ (6፡13) ። ብሕትውና እንደ ዮሐንስ መጥምቅ ነው።

“ራሱም ዮሐንስ የግመክ ጠጉር ክብስ ነበረው

በወገቡም ጠፍሮ ይታጠቅ ነበር።” ማቴ ፳፻፩ (3:4)

መነኩሳትና ባሕታውያን መንፈሳዊ መጻሕፍትን በማንበብ በጸኩት በጾምና በስግደት በመጠመድ በተከይዘ መጻሕፍት መነኩሳትን፡-

- በርድና ጊዜ ፊክክስኖስን
- በተባሕትም ጊዜ ማር ይስሐቅን
- ጣዕም ክቀመሱ በኋላ ግን ለረጋዊ መንፈሳዊን ማንበብ ይገባቸዋል፤

ማጠቃለያ፡- ጌታችን ዘማቴዎስ ወንጌል እንዳስተማረን የሰው ክጅ ሁከት ዕድል አለው። እንደኛ ማግባት ሁከተኛ መመንኮስ። ምዕ ፲፱፡፲፩ (19:11)። ቅዱስ ጳውሎስም በመክሊክቱ ይህንኑ ይደግመዋል።

“ሰው ሁኩ እንደ እኔ ኪሆን አወዳክሁና ነገር ግን እያንዳንዱ ከእግዚአብሔር ክራሱ የጸጋ ሰጦታ አለው እንዲሁ ሁከተኛውም እንደዚያ።” ጳቆሮ ፮፡፮ (7፤7)

እከባበሰ፡-

ሀ. ቆብ፡- ጌታችን በቀራኒኖ መስቀል የደፋው የሾሕ እክኪል

ከ. ቅናት፡- ይህ መነኩሳት ሲመነኩሱ የሚታጠቁት ሰቅ፣ ገመድ ሲሆን የሐንሰ መጥምቅ የታጠቀው ጌታ የታሠረበት ገመድ ምሳኬ ነው።

ሐ. ቀሚሰ፡- የከከሜዳ ምሳኬ

መ. እስኬማ፡- የሰውነት ምሳኬ “ወተመስክነ በእስኬማሁ”

መመንኮሰ ከዚህ ዓክም መሞት ነውና በዚህ አምሳል ደግሞ ሰናየው ቆቡ የሰበን፣ ቀሚሱ የመጎናጸፊያ፤ ቅናት የመግነዝ፤ እስኬማ፤ የትንሳኤ ሙታን ምሳኬ ነው።

የአካባቢውም ደረጃ ቅናታና ቀሚሰን በንጽሐ ሥጋ፤ ቆብን በንጽሐ
ነፍሰ፤ አስኬማን በንጽሐ ከቡና መእርግ ሆነው ይቀበኩታል።
መቅድመ ፊክሰዎስ

አሠርቱ መዓርጋት

፩. ጽማዊ፡- የዚህ ቃል መሠረት ጸመው የሚከው የግእዙ ግሰ ነው። ትርጓሜው (ፍቅው) ጸጥ እከ ዝም እከ ማከት ነው። ይህ የክብ ዝምታ ነው። ከዚህ ቀድሞ የእፍ ዝምታ እከ። ይህም እርምሞ ይባላል። እርምሞ የእፍ ጽማዊ የክብ ዝምታ ነው።

የመጀመሪያው የቅዱሳን መዓርግ ጽማዊ ተብሎ ይጠራል። ቅዱሳን ከዚህ ደረጃ ሲደርሱ ከኃጢአት ይርቃሉ የዓክምን ነገር ይረሳሉ ቅዱሳን መካእከትን እስከማየት ደረጃ ይደርሳሉ። ሲጠጡ ሲጠርዱም ይመክክታሉ ከምን እንደሆነ ግን በዚህ ደረጃ አይረዱም።

፪. ክባዊ፡- ይህ ሁከተኛው የቅዱሳን መዓርግ ደረጃ ሲሆን በዚህ ደረጃ ቅዱሳን ከብዙ ጊዜ ከምግብና ከውኃ ተክይተው በመንፈስ ቅዱስ መግቦት የሚኖሩበት ነው። ቅዱሳን መካእከትንም እስከመከየት የሚደርሱበት ደረጃ ነው። ይህ ሚካኤል ነው ይህ ገብርኤል ነው ብከው ያውቋቸዋል።

፫. ጣዕመ ዝማሬ፡- ይህ ሦስተኛው መዓርግ ሲሆን ቅዱሳን ከዚህ ደረጃ በሚበቁበት ጊዜ እምካካቸውን ከማመሰገን አይጠግቡም እንደመካእከት ያከማቋረጥ ያመሰግናሉ። የዝማሬያቸውም ድምፅ ኃይል ይኖረዋል።

“ወቦ ዘትወዲ ውሰተ ክቡ ዝማሬ” እግዚአብሔርን ማሰብ እግዚአብሔርን ማመሰገን በክቡ የምታሳድርበት ጊዜ እከ። አረጋዊ መንፈሳዊ።

፬. እንብዕ፡- (ዕንብ) በፊክከሰዩሰ ተሰእኩ 77 እንደተገኘጸው ህብተ እንብዕ አራተኛ የቅዱሳን ፀጋ ደረጃ ነው። ቅዱሳን ከዚህ ደረጃ በሚደርሱበት ሰዓት የጌታቸውን የመሰቀል መከራና ሞቱን እያሰቡ ያክቅሳሉ። የገሃነመ አሳትን መከራም እያሰቡ የሚያነሱት በዚህ በአራተኛው መዓርግ ነው። ይህ የቅዱሳን የማዕረግ ደረጃ “እንብዕ ንስሐ” “የንስሐ ዕንባ” ተብሎም ይጠራል። ምክንያቱም ዕንባቸው ሳያቋርጥ ይፈሳልና።

“ቦ ዘትወዲ ውሰተ ክቡ ሐክዮተ ሕማማተ እግዚእ”
የጌታችንን ሕማም ማሰብ በክቡናው የምታሳድርበት
እኩ።

“ወይከቡ እምቀራንብቲሁ እንብዐ ውዑየ ዘእንበክ
መሰፈርት በተዘከሮ ሕማማቲሁ” “እንዲህ ቸነከሩህ
እንዲህ ሰቀኩህ እያኩ እብዝተው ያክቅሳኩ።”

የክርስቶስን መከራ እያሰበ ሰው ሁኩ ማክቀስ አከበት።
ደረጃው ግን ይከያያክ።

ቅዱስ ዮሐንስ እፈወርቅ እንዲህ ብኩ ያዘናክ ያሰተምረናክ

“ብከይም ወካህውም እክ ታፈቅርም”

“የምትወዱት ሰዎች እክቅሱክት”

፩. ኩነት፡ - ቃኩ ኩነን ከሚከው የግእዝ ግሰ የወጣ ነው።
ፍቅጡም ትርጓሜውም ገዛ ማከት ነው። ቅዱሳን ሰዎች
ከአምስተኛው ደረጃ ከኩነት ሲደርሱ ሥጋቸውን ፍጹም ከነፍስ
ያሰገዛኩ። ስከዚህም መዐርገ ኩነት ተብኩ ተጠራ። በዚህ ደረጃ
ቅዱሳን ሥጋቸውን ከነፍሳቸው ማሰገዛት ብቻ ሳይሆን በዚያው
እንደፀኑም መኖር ነው።

፪. ንጹሕ፡ - ሰድስተኛው የቅዱሳን መዓርግ ንጹሕ ወይንም
ንጹሕ መካእክት ተብኩ ይጠራክ። ከዚህ ደረጃ የበቁ ቅዱሳን
የእግዚብሔር ሰዎች ባኩበተ ቦታ ሆነው ቅዱሳን መካእክትን
በከተማቸው ማየት ይችላሉ። መካእክትን በአሥሩ ከተማ
በመቶ ነገድ ፈጥሯቸዋክና ይህን ከመመክክት ይበቃኩ።

፫. ሑስት፡ በዚህ ደረጃ ቅዱሳን እንደ ፀሐይ ብርሃን (እንደ እግረ
ፀሐይ) ከሁኩም ቦታ ይደርሳኩ። እንደውም ፀሐይ ወጥታ ብርሃኗ
ምድር ከመድረስ ሰምንት (8) ደቂቃ ከሃያ (20) ሰከንድ ያህክ
ይፈጅባታክ። ከሑስት የደረሱ ቅዱሳን በዚህ ይመሰኩ እንጂ ከነሱ
እንድ ሰነንድም አይፈጅባቸውም

፬. ተሠጥሞ፡ - ከዚህ ደረጃ የበቁ ቅዱሳን በባሕረ ብርሃን
(በብርሃን ባሕር) ይቃኛኩ። “ወኅኪናየ ምሥጥ በተደሞ
ዘርእየ እግዚብሔር” ሲጻክዩም መክከዐ እግዚአብሔርን

በማየት፡ በተመሥጦ ስክ "ይመጽእኒ ዲበ ሥጋዩ ህድመት" በሥጋዬም ህድመት (ተመሥጦ) ይመጣብኛል ይካል።

፱. ፍቅር፡- ቅዱሳን ከዚህ በደረሱ ጊዜ አማኒ መናፍቅ ኅዋእ ጸድቅ ባዕድ ዘመድ ሳይኩ ሁኩን እስተካከከው ይወዳኩ።

፲. ከዊን እሳት፡- ከዊን እሳት በኤካ እጠራር ነጽሮተ ሥኩስ ቅዱስ ይባላል። ይህ የቅዱሳን የመጨረሻ ደረጃ ነው። ከዚህ ደረጃ ሲደርሱ ቅድስት ሥነሴ ን በኪሩቤክ ዘባን ዙፋናቸው እንዳኩ ይመከከታሉ።

“ናሁኬ እርእዮሙ ገጸ” ፊቱን ከማየት አብቅቷቸዋልና። እንደ ባስክዮስ ዘቂሣርያ። ቅዱስ ኤፍሬም እንዳየው እባ ባስክዮስ ከከዊን እሳት ደርሶ ነበር።

ባከሠካሳ፣ ስድሳና ባከመቶ የመዓርጋት ምሥጢር

የቅዱሳን የብቃት ደረጃ እንደተጋድኳቸው የተወሰነ ነው። ጌታችን በወንጌኩ በምሳኬ እንደነገረን ባከሠካሳ፣ ባከስድሳ ባከመቶ ፍሬ የሚያፈሩ በሦስት ወገን የተከፈሉ የቅዱሳን የጽድቅ ደረጃን እንመከከታከን።

“ቦ ዘምዕት ወቦ ዘስሳ ወቦ ዘሠካሳ” መቶ፣ ስድሳ፣ ሠካሳ የሚያፈሩ እከ ማቴ. ፲፫፥፳፫ (13፥23) ቅዱሳን ሰዎች የብቃት ደረጃ ከመድረስ የዓክም የሆነውን ነገር ሁኩ በመተው መስቀኩን ብቻ ተሸከመው ከዚህ ዓክም የጣዕም ኑሮ ይሰደዳሉ። ኃካፊ በሆነውም በዚህ ከነቴ ዓክም እንደመጸተኛ ማከትም እንደ ቋሚ ዘካከማዊ ሳይሆን እንደ እንግዳ ይኖራሉ።

“እንግዶች እንደሚሆኑ በተስፋ ቃል በተሰጠው አገር በድንኳን ኖሮ...እንደመጸተኛ በእምነት ተቀመጠ” ዕብ. ፲፩፥፱ (11፥9) ሥጋቸውን ከነፍሳቸው ነፍሳቸውንም ከፈጣሪያቸው እስገዝተው ጸዋሚ፣ ተሐራሚ፣ ዝጉሐዊ፣ ባሕታዊ በመሆን በጸኩት በመጠመድ በበረሃ በገዳም ይኖራሉ። እርዓያቸውም ጌታችን

መድኃኒታችንን እ.የሱስ ክርስቶስ ነው።

ጸዋሚ ማከት ጸመኛ፣ ተሐራሚ ማከት ከሐጢአት ሥራ የራቀ ከዓክም ነገር የተከከከ፣ ዝጉሐዊ ማከት ራሱን ከይቶ በዐቱን ዘግቶ ወደ ዓክም ሳይወጣ የሚኖር፣ ባሕታዊ ማከት ራሱን ከይቶ በገዳም፣ በበረሃ፣ ከብቻ መኖር ነው።

“ሁኩን እያጡ መከራን እየተቀበሉ እየተጨነቁ የበግና የፍየክ ኬጦ ከብሰው ዞሩ ዓክም እክተገባቸውምና በምድረ በዳና በተራራ በዋሻና በምድር ጉድጓድ ተቅበዘበዙ” ዕብ. ሺ፩፡፴፯ (11፡37)

ቅዱሳን ሰዎች በዚህ ዓይነት ሕይወት ሲገኙ። የንጽሕና ደረጃቸው ከዝቅተኛነት ወደ ክፍክና ከፍ እያከ ይሄዳሉ። ደረጃቸውም ባከ ሠካሳ ባከ ሰክሳ እና ባከ መቶ እንዳከው እንዲሁ ይሆናሉ። ይህም ወጣኒ፣ ማዕከካዊና ፍጹማዊ ደረጃ ይባላል።

ወጣኒ፣ማዕከካዊና ፍጹም

እንደኛ ደረጃ ወጣንያን፡- ይህ የጀመርያን ደረጃ ነው። ጀመሪያቸው ከእምነቱ ሳይሆን የብቃትና የቅድስና ነው። ይህም ፍጹም ከኃጢአት በመራቅ ነው። በዚህ ደረጃ ያኩ ወጣንያን ተብከው ይጠራሉ።

ሁከተኛው ደረጃ፡- ማእከካውያን፡- በዚህ ጊዜ ቅዱሳን የወጣኒነት የመጀመሪያውን ደረጃ አክፈው የበከጠ ጸጋና ክብር የሚይዙበት ደረጃ ነው። ወደ ሦስተኛው ደረጃ የሚቀርቡበት ሰከሆን መከከኛው ደረጃ ተብሎ ይጠራል።

ሦስተኛው ደረጃ፡- የፍጹማን፡- የመጨረሻው የቅዱሳን ደረጃ የፍጹማን ደረጃ ነው። እነዚህ ሦስት የቅዱሳን የብቃት ደረጃ ሲሆኑ ይህም የሚሰጣቸው እንደተጋድኳቸው ብዛትና እንደሃይማኖታቸው ጽናት እንዲሁም እንደእነሆሮ ሰፋት ነው። እነዚህም በሦስቱ የንጽሕና ደረጃዎች ይገኛሉ። ይህም እንዲህ ነው፡-

ንጽሐ ሥጋ፣ንጽሐ ነፍስና ንጽሐ ክብር

፩. ንጽሐ ሥጋ፡- ይህ የሥጋ ንጽሕና ተብሎ የሚጠራው ሲሆን በዚህ ውስጥ ሦስት የቅዱስን የማዕረግ ጸጋዎች አኩ። ንጽሐ ሥጋ ቀዳማዊ (ት) ተብሎ ይጠራኑ።

፪. ንጽሐ ነፍስ፡- ይህ ማከት የነፍስ ንጽሕና ነው። ቅዱስን ንጽሐ ሥጋ ሲኖራቸው ይህ ንጽሐ ነፍስ ይጨመርካቸዋል። ይህም ማእዕከካዊ (ት) ይባላል። በዚህ በንጽሐ ነፍስ ሦስት የማዕረግ ደረጃዎች አኩ።

፫. ንጽሐ ክብር፡- ሦስተኛው የቅዱስን የንጽሕና ደረጃ ንጽሐ ክብር የክብ ንጽሕና ነው። ይህ የመጨረሻው የፍጹሙን ደረጃ ስከሆነ ፍጹሙ ተብሎ ይጠራኑ። ቅዱስን በዚህ ደረጃ ውስጥ በእንደኛው ደረጃ በንጽሐ ሥጋና በሁከተኛው ደረጃ በንጽሐ ነፍስ ያኩትን ስድስቱን መዓርጋት እንደያዙ ኬካ እራት መዐርጋት ይሰጣቸዋል።

1. ባከሠካሳ = ወጣንያን = ንጽሐ ሥጋ = መዓርጋት ከ1 - 3

2. ባከስድሳ = ማዕከካውን = ንጽሐ ነፍስ = መዓርጋት ከ4 - 6

3. ባከመቶ = ፍጹሙያን = ንጽሐ ክብር = መዓርጋት ከ7 - 10

ስከዚህ በነዚህ የንጽሕና ደረጃዎች ውስጥ ቅዱስን የሚያገኙት የመዓርጋት ደረጃዎች ዐሥር ይሆናሉ። እነዚህም ዐሥሩ መዓርጋት ተብሎ ይጠራሉ።

ቅዱስ መስቀል

መስቀልን ቅዱስ ብክን እንጠራዋክን ጌታችን በርሱ ተሰቅኮ ክሰድስት ሰዓት እስከ አሥራ እንድ ሰዓት በመቆየት ደሙን አፍሰሶ እድሃናክና። ጌታችን ከብር ይግባውና በመስቀል ሰከኛ ተቸንክሮ ተሰቅኳክ በሰቅካቱም ዲያብሎስ እፍሯክ፣ ሞተ ነፍሰ ተሸሯክ፣ ሲኦክ ተመዝብሯክ፣ ነፍሳት ክጨከማ ወጥተዋክ፣ ገነት ተክፍቷክ፣ ሥጋውና ደሙ ተሰጥቷክ፣ ድንግክ ማርያም በእናትነት ተሰጥታክች። ከዚህም የተነሣ መስቀል ከክርስቲያኖች ቅዱስ ነው፣ መድኃኒት ነው፣ ቤዛ ነው፣ ኃይል ነው፣ መመኪያ ነው፣ የነፍስ መዳኛ ነው፣ የማንነትና የእምነት መገካጫ ነው፣ ሐዋርያው እንዲህ ይገክጸዋክ።

“ወእንሰ ሐሰ ኪተ ኢይዜጎር ዘእንበክ በመስቀኩ ከኢየሱስ ክርስቶስ እግዚእነ ወበጎበየሰ ምውት ዓክም ወእነሂ ምውት በጎበ ዓክም”

“ነገር ግን ዓክም ከኔ የተሰቀከበት እኔም ከዓክም የተሰቀከሁበት ከጌታዬ ከኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል በቀር ኬካ ትምክህት ከኔ ይራቅ” ገካ. ፳፥፲፱ (6፥

14)

የክብር ባክቤት እካካዊ ቃል እግዚአብሔር ወክድ እኛን ከማዳን ከሰማይ ወረደ ፍጹም ሰው ሆነ ፍጹም አምካክ ሲሆን ራሱን ዝቅ እድርጎ በትሕትና መጣ ባከፀጋ አምካክ ሲሆን ራሱን ሰከእኛ ደኃ አደረገ ፪ ቀሮ ፰፥፱ (8፥9) ሲወከድ በክብሮች በረት ሲሰቀክም የመስቀል ሞት ተፈረደበት እንደ ወንጀከኛም ተቆጠረ። በሕግም በእንጨት የተሰቀከ የተረገመ ነው። እንዳክ ንጹሐ ባሕርይ የሆነውን እንደ ወንበደ ቆጥረው በመስቀል ሰቀኩት ዘዳ. ፳፩፥፳፫ (21፥23)። ጌታን ሰከሰቀኩት ሰከዘመዶቹ፣ ኢሳይያስ ሲናገር እንዲህ ብኮ ነበር።

“በእውነት ደዌያችንን ተቀበከ ሕመማችንንም ተሸከማኪ እኛ ግን እንደተመታ በእግዚአብሔርም እንደተዋፈ እንደ ተቸገረም ቆጠርነው ። እርሱ ግን ሰከመተካካፋችን ቁሰከ”

ነቢዩ የሆነውን ሁኩ በአምነት ተመክክቶ ከመስቀኩ ከሰባት መቶ ዓመታት በፊት ግፍን ሳያደርግ በአፋም ተንኮክ ሳይገኝበት በግፍ እንደተሰቀከ ነፍሱን ከሞት አሳክፎ እንደሰጠ የሰው ክጆችን ኃጢአት ተሸክሞ ከዓመፀኞች ከወንበደሆች ጋር እንደተሰቀከ ትንቢቱን ጽፏል። ብርሃነ ዓክም ቅዱስ ጳውሎስም ስከመስቀኩ ሞት ሲናገር ኢየሱስ እግዚአብሔር ሆኖ ሳከ ራሱን ግን ዝቅ አድርጎ ከሞትም እንደተሰጠ ከሞትም ደግሞ ያውም የመስቀክን ሞት እንደተቀበከ ገልጿል።

“ነገር ግን የባርያውን መክከ ይዞ በሰውም ምሳኬ ሆኖ ራሱን ዝቅ አደረገ። በምስኩም እንደ ሰው ተገኝቶ ራሱን አዋረደ ከሞትም ይኸውም የመስቀክ ሞት እንኳ የታዘዘ ሆነ” ፊክ. ፪፥፯ (2፥7)

የመስቀክ ምክክት በሰማይ

እግዚአብሔር አምካክ ወደፊት የሚሠራውን የሚያውቅ አምካክ ነውና የወደቀውን እዳም በመስቀኩ እንደሚያድነው ሰይጣንንም በመስቀኩ ድክ እንደሚመታው ያውቃል። በቤተክርስቲያናችን ትምህርት መሠረት ሚካኤልና ቅዱሳን መካእክት የሰይጣንን ኃይል ድክ መትተው ከሰማይ የጣኩት በመስቀክ ምክክት ነበር።

“በሰማይም ስክፍ ሆነ ሚካኤልና መካእክቱ ዘንዶውን ተዋጉ ዘንዶውም ከመካእክቱ ጋር ተዋጋ እክቻካቸውምም” ራዕ. ፲፪፥፯ (12፥7)

በሰማይ ያኩ ቅዱሳን መካእክት ከብርና ሰግደት የሚገባውን ክፁክ እግዚአብሔር ያክላረፍት ያመሰግኑታል። ሲያመሰግኑም ከንፎቻቸውን በትእምርተ መስቀክ (በመስቀክ ምክክት) አድርገው ነው። ይህንንም መንፈስ ቅዱስ ከነቢዩ እግዚአብሔር ኢሳይያስ ገልጾክታል።

“ከእያንዳንዱም ሰድስት ከንፍ ነበረው በሁክት ከንፍ ፊቱን ይሸፍን ነበር በሁክቱም ከንፍ አግፎቹን

ይሸፍን ነበር በሁከቱም ከንፍ ይበር ነበር።” ኢ.ሳ. ፮፥
፪ (6፥2)

በዚህ የኢሳይያስ ትንቢት ለንመከከት ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ
እያኩ የሚያመለግኑት ቅዱሳን መካእከት ሱራፊኬን
ከንፎቻቸውን የሸፈኑበትና የሚበሩበት ቅርጽ የመለቀክ
ነው። ይህንን በትርጓሜው ትእምርተ መለቀክ ይከዋክ።
የመለቀክ ምክክት ማከት ነው።

ገባሬ ተእምራት ወመንክራት ቅዱስ ጎርጎርዮስ እኛ ባሮቸህ
በዚህ አምሳክ እናመለግንሃክን ብኳክ።

“ወንሀኒኒ እግበርቲክ ትሑታን ከማሆሙ በለፍሐተ እድ እንዘ
ናነሥእ እደዊነ ወእንዘ ናስተማሰክ በእርእያ መለቀክ
ንሴብሐክ ወንዋድስክ።”

“እኛም ትሑታን ባሮቸህ እንደነርሱ እጅን በመዘርጋት
እጃችንን እንሰተን መለቀክን እስመሰክን እናክብርሃክን
እናመለግንሃክንም።

የመለቀክ ምክክት በዘመነ ብሉይ

በሰማይ የታተመው በብሉይ በምሳክ ተገክጿክ በሐዲስ
ደግሞ ተፈጽሟክ። ይህም ማከት በግክጽ ፍጹም ሆኖ
ታይቷል። በዘመነ ብሉይ የመለቀክን ነገር በተከያየ ምሳክ
እግዚአብሔር ከቅዱሳኑና ከሕዝቡ ገክጾ አስታውቋል።
አስቀድሞ እግዚአብሔር በብዙ ሳብርና ምሳክ ከአባቶቻችን
አስታውቆ ነበር ብኩ ቅዱስ ጳውሎስ እንደነገረን ዕብ. ፩፥፩
(1፥1) ከነዚህም መካከል እነዚህ ይገኛኩ።

፩. የቅዱስ ያዕቆብ ዘንግ አባታችን ያዕቆብ ክጆቹን ዑኩ
ከባረክ በኋላ በዘንጉ ጫፍ ተጠግቶ ከእግዚአብሔር ሰገደ
ይካክ። ዘፍ. ፵፮፥፵፩ (47፥31) ዕብ. ፲፩፥፳፩ (11፥21)
በዚህን ጊዜ ያዕቆብ ከግብፅ እንደሚወጣ በአገሩም
እንዲቀብረው ከኖሴፍ አምኩት ነበር። ይህም ጌታችን
በግብፅ በባርነት የነበረችን ነፍሰ ማከትም በሲኦክ
በዲያብኩስ አገዛዝ የተያዘችን ነፍሰ በመለቀኩ

እንደሚያድን ያዕቆብ ያይና ያውቅ ስከነበር ነው። በዚህ ዓይነት የመስቀል መስተብቅሶ፡ - "ጸክዩ ቅድመ መስቀል ኩክከሙ መሃይምናን እንዘ ትእሳዝም በየሚን ወትክሕድም ከስይጣን እስመ ተቀደሰ በደመ ክርስቶስ መድሃን"

"ሁካችሁ ምእመናን ሆይ ሰይጣንን እየካዳችሁ መስቀልን በቀኝ እጃችሁ እየያዛችሁ በመስቀል ፊት ጸክዩ በመድሃን ክርስቶስ ደም ተቀድሷልና" ብኩ በዲያቆኑ ያዛክ።

፪. እስራኤልና አማኬቃውያን በራፊዲም ምድረ በዳ በተዋጉ ጊዜ ሙሴ ከእሮንና ሔር ጋር ወደተራራ የእግዚአብሔርን በትር ይዞ ወጣ ይካክ። እያሱም ጎኔማሶችን መርጦ ከአማኬቅ ጋር ተዋጋ በዚህን ጊዜ ሙሴ እጆቹን ዘረጋ እስራኤልም አሸነፈ። ሙሴም የያዘው የእግዚአብሔር በትርና እጆቹን የዘረጋበት የቅርጽ ሁኔታ የመስቀል ምሳኬ ነበር። ጌታችን በቀራንዮ ተራራ በዕፀ መስቀል ተሰቅኦ እጆቹንም ዘርግቶ ከሞት በደሙ ፍሰት እንዳዳነን የሚገክጽ ነው። ዘጸ. ፲፮፥፳-፲፯ (17፥8-16)

"ሰፍሐ እደዊሁ ዲበ ዕፀ መስቀል ከሕማም ከመ ይፈውስ ቍስክ ሕሙማን በንዝታተ ደሙ"

"በዕፀ መስቀል ካይ እጁን ዘረጋ በደሙ መረጨት የሕሙማንን ቍስክ ያድን ዘንድ" ኤጲፋንዮስ

ከዚህ በተጨማሪ ሙሴ ቀይ ባሕርን የከፈከበት እንጨት (በትረ ሙሴ) ክርስቶስ እምካካችን ቀይ ባሕርን የተመሰከችባት ሲኦክን በመስቀሉ ትርክዛ እንዳሻገረን የሚያሳይ ነው።

፫፡ በትረ አሮን፡ - በዘመነ ብኩይ በቤተመቅደሱ ወይም በመገናኛው ድንኳን ውስጥ የነበረች የአሮን በትር ዛሬ በመቅደሳችን ካከው መስቀል ምሳኬ ነበረች።

"ወኪኩየ መክክዕ ወእምሳክ እመክክዐ በትሩ ከአሮን ካህን ጽኑኩት ወእምሳክ።" መስተብቅሶ ዘመስቀል"

"... የበቀከች የአሮን በትር የኪዳኑም ጽኑት ነበሩ" ዕብ. ፱፥፱

የመስቀክ ምክክት በዘመነ ሐዲስ

“እግዚአብሔር መካቱ ሁኩ በርሱ እንዲኖር በርሱም በኩክ በመስቀኩ ደም ሰካም እድርጎ በምድር ወይም በሰማያት ያኩትን ሁኩ ክራሱ እንዲያስታርቅ ፈቅዷልና” ቆካ. ፩፡፳ (1:20)

ከገንት ተባሮ የነበረ የሰው ክጅ ወደቤቱ የተመከሰው በመስቀክ ካይ በፈሰሰ ደም ነው። ደሙም የዕሩቅ ብእሲ (የተራ ሰው) ሳይሆን የእምካካትን የመድኃኒታትን የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ነው። በኦሪት ዘፍጥረት ፫፡፳፫ (3:23) እንደተጻፈው እግዚአብሔር እዳምን ከዔደን ገንት አሰውጥቶ በኪሩቤክና በምትገክባበጥ ሰይፍ እንደዘጋት እናያለን። ይህን የተዘጋጉ ገንት የተከፈተውን ጌታችን በመስቀኩ ካይ ባደረገው የሚዳን ተግባር ነው። ጌታችን በመስቀኩ ካይ በነበረ ሰዓት በቀኙ ተሰቅኮ የነበረው ጥጦሰ የተባከው ወንበደ በዚያች ቅጽበት ባገኘው ንስሐ እቤቱ በመንግሥትህ ለሰበኝ ባክ ጊዜ ጌታችንም ዛሬ ከእኔ ጋር በገንት ትኖራክህ ብኩታል። በዚህን ጊዜ በሰውና በእግዚአብሔር መካከል ያከው የጥክ ግድግዳ ፈረሰ ገንትም ተከፈተች። ኩቃ. ፳፫፡፵፫ (23:43)

“በእኛ ካይ የነበረውን የሚቃወመንን በትእዛዛት የተጻፈውን የዕዳ ጽህፈት ደመሰሰው እርሱንም በመስቀክ ጠርቆ ከመንገድ ለሰውግዶታል” ቆካ. ፪፡፲፱ (2:14)

በሕገ ክቡናና በሕገ ኦሪት በምሳኬ ሲገክጽ የነበረው የመዳናትን ጉዳይ የመስቀኩ ምሥጢር ጌታችን በቀራንዮ ሰክእኛ ሲሰቀክ ድኅነትና ኃይል እንደሆነ በጉክህ ታወቀ።

“ቀራንዮም ወደሚባክ ሰፍራ በደረሱ ጊዜ በዚያ እርሱን ከፋ አድራጊዎቹንም እንዲያው በቀኝ ሁከተኛውንም በግራ ሰቀኩ” ኩቃ. ፳፫፡፵፫ (23:33)

እምካካትን በዕኩተ ዓርብ በተሰቀከ ጊዜ ሰዓቱ ሰድሰት ሰዓት ነበረ ከመሰቀኩም ባወረዱት ጊዜ አሰራ እንድ ሰዓት ሆኖ ነበረ። ነፍሱን አሳክፎ የሰጠውም ክክ በዘጠኝ ሰዓት ካይ ነበር። ነፍሱን ከሞት አሳክፎ ከመሰጠቱ አሰቀድሞ ሰባት ቃካትን ተናግሯል። እነዚህም ከምናምን ኃይል ከሚያምኑት ግን ሞኝነት ሆኖአል። ጳጳሮ. ጳ፡፲፰ (1፡18)። በዚያን ጊዜ የተከሰቱትም ተአምራት ሰባት ነበሩ። ይህ ሁኑ ሰከመዳናትን ሰከለኛ የሆነ ነበር።

“በእርሱም ቁሰክ እኛ ተፈወሰን” ኢሳ. ፶፫፡፭ (53፡5)

ሰግደት ከመሰቀክ

መሰቀክን እክብረን እንሰግድከታክን። ምክንያቱም ጌታችን ያዳነን በእርሱ ካይ ተሰቅኮ ሰከሆነ ቅዱስ ደሙ ሰከፈሰሰበትና ሰከተቀደሰ፡ የተቀደሱ እጆቹና አግሮቹ ሰካረፉበት ሰይጣንና እሠራሩ በመሰቀክ ሰከተደመሰሱ።

“ወንሰግድ ውሰተ መካን ኀበ ቆመ አግረ አግዚእን”

“አግሮቹ በሚቆሙበት ሰፍራ እንሰግዳክን” መዝ. ፻፱፡፩ (131፡7)

ጌታችን የተሸከመበትን ሰዓት ትተን አግሮቹ በመሰቀኩ ካይ ሰድሰት ሰዓት እንደቆሙ እናውቃክንና እንሰግድ ከታክን። በምንሰግድበትም ጊዜ በርሱ ተሰቅኮ ያዳነንን የመድኃኒታችንን መከራውን እናሰባክን። በመሰቀኩም እንፃር የመድኃኒታችንን መከራውን እናሰባክን። በመሰቀኩም እንፃር ከፈጣሪያችን ከኢየሱስ ክርስቶስ እንሰግድከታክን። ያዕቆብ በዘንጉ ከእምካክ እንደሰገደ ምሳኬነቱ ከመሰቀክ ነውና።

“በዘንጉም ጫፍ ተጠግቶ ሰገደ” ዕብ. ፲፩፡፳፩ (11፡21)

ከዚህም የተነሳ በዘወትር ጸኩታችን እንዲህ እንካክን፡-

“እስግድ ከመስቀክ እግዚእን ኢየሱስ ክርስቶስ ዘተቀደሰ በደሙ ክቡር መስቀክ ኃይክን መስቀክ ጽንዕን መስቀክ ቤዛን መስቀክ መድኃኒተ ነፍስን”

“በክቡር ደሙ ከተቀደሰው ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ መስቀክ እስግዳክሁ። መስቀክ ኃይካችን ነው። መስቀክ ጽንዖችን (መጽኛችን) ነው። መስቀክ ቤዛችን ነው። መስቀክ የነፍሳችን መዳኛ (መድኃኒታችን) ነው። ምስጋና እንደሚገባውም ቅዱስ ያሬድ እንዲህ ነግሮናል፡-

“ሰብሐት ከመስቀክ እግዚእን ኢየሱስ ክርስቶስ”

“ከኢየሱስ ክርስቶስ መስቀክ ምስጋና ይገባል”

ቅዱስ ዳዊት እግሮቹ በሚቆሙበት ሰፍራ እንስግዳክን ካክ፡ክስገደ አባታችን ያዕቆብ በዘንጉ እምሳክ ከእግዚአብሔር ከስገደ የመድኃኒታችን ደም ከፈሰሰበት ከተፈጠረንበት ከቅዱስ መስቀክ እብክጠን ክንስግድ ይገባናል እንስግዳክንም።

መስቀክን መሳምና መሳክም

መስቀክን በእጃቸው ይዘው ሚሳክም የሚችኩ ካህናት ብቻ ናቸው። ዲያቆን ቅስና እስከሚያመጣ መስቀክ ሚሳክም አይችሉም። መስቀክን ተሳክመን የምንሰመው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምክንያት ሰካክን ነው። በምንሳክ ምስትና በምንተሻሽበት ጊዜ ቅዱስ ነውና እንቀደሳክን መድኃኒት ነውና እንፈጠሳክን የእጋንንትም ኃይል ክኛ ይርቃል። መስቀክ የሁካችን ቤዛ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተሠዋበት መሠዊያው ነውና።

“መሠዊያውም ቅድስተ ቅዱሳን
ይሆናልመሠዊያውንም የሚነካ ሁኩ ቅዱስ ይሆናል”
ዘጸ. ፳፱፥፴፯ (29፥37)

ጌታችን መድኃኒታችን የነካው ሁኩ የተቀደሰ ነው። ይህንን ሥክጣኑንም ከካህናት ስከሰጠ ካህናት በስሙ የሚባርኩት ሁኩ የቤተመቅደስ ዕቃ ቅዱስ ነው። መስቀክን ስንሳከመው ድኅነት ይሰማናል። በወንጌክ እንደተፃፈው ጌታችን የከበሰውን ክብስ ጫፍ ብትነካ ከሕመሟ እንደተፈወሰችው ሴት ነው።

“ክብሱን ብቻ የዳሰሰሁ እንደሆነ እድናከሁ ትክ ነበረችና” ማቴ. ፱፥፳ (9፥20)

ስንነካው የምንፈወሰ ስንሳከመው የምንቀደስ ስከሆን መስቀክን ቅዱስ ብክን እናክብረዋለን። ይክቁንም በምንሰመው በምንሰግድክት ሰዓት ሁኩ ተሰቅኩ ያዳነንን መድኃኒታችንን እናስበዋለን።

መሳም ፍቅርን ከመግከጽ መውደድን ከማሳየት የሚፈጸም ነው። የዳንበትን መስቀክ በምንሰምበት ጊዜ እንደ ማርያም ባክሽቶዋ ኃጢአታችን እያመንን ከንሰሐ ሕይወት ራሳችንን እቅርበን ከመፈወስ ነው።

“እግሩንም ትሰመው ሽቱም ትቀባው ነበረች” ኩቃ. ፯፥፴፰ (7፥38)

እዳምንና ሐዋንን በገነት የፈከጉ በባክሽቱዋ ማርያም የተቀቡ ቅዱስ እግሮቹ ነበሩ በዕፁ መስቀክ በክፉዎች የተቸነከሩትና የተሰቀኩት።

“እጆቹንና እግሮቹን ቸነከሩኝ እጥንቶቹ ሁኩ ተቆጠሩ” መዝ. ፳፩፥፲፯ (21፥17)

መስቀክ ክፍ ነው

በቤተመቅደስ ያከው መስቀክና በካህናት እጅ የሚገኘው መስቀክ ሁኑ በተከየ ጸኑትና ቅብዕ ተባርኮ ይቀደሳክ። ዝምብኩ እንደተገኘ እይያዝም። ኬካ ቀርቶ ምእመናን ባንገታቸው የሚያደርጉትን መስቀክ በካህናት እስባርከው ማድረግ እከባቸው። የተመስቀክ እንጫት ሁኑ መስቀክ ኪሆን እይኙክም መስቀክ የእሮን በትር ምሳኬ ናት እንዳክን። የእሮን በትር ደግሞ ክኬኩት በትሮችና እንጫቶች ሁኑ የተከየት ነበረች። ኪቀ ነቢያት በየነገዱ የሰበሰበውን በትሮች ወደ መቅደሱ ባስገባ ጊዜ የእሮን በትር ግን ክኬኩት በትሮች ይክቅ አቆጠቆጠች ከመከመች አበበች እፈራችም በምስክሩም ፊት ምክክት ሆና ተቀመጠች። የኬኩትም በትሮች እንዳክተመረጡ እግዚአብሔር በዚህ ተአምር ከሕዝቡ ገክጸ። ዛሬም መስቀካችን ክፍ ተአምር የተሠራበት ክኬኩት ከተመሳቀኩ ነገሮች ሁኑ የተከየ በጸኑትና በቅብዕ የክበረ ነው። ኬኩት ንዋያተ ቤተመቅደስ ሁኑ የሚባረኩት በመስቀክ ነው። ዘኁ . ጳጳ፥፩ - ጳ፩ (17፥1 - 11)

የመስቀክ ጠካቶች

የእግዚአብሔር ቃክ እንደሚነግረን መስቀክና የመስቀኩ ቃካት ከእኛ ኃይክና መዳኛ ሲሆኑ ከሚያምኑት ግን የሞኝነት ነገር እንደመስካቸው ይኖራክ።

“እስመ ነገረ መስቀኩስ ዕበድ ውእቱ በኃበ ሕጉካን ወበኅቤነስ ከእክ ድኅነ ኃይክ እግዚአብሔር ውእቱ”

“የመስቀኩ ቃክ ከሚጠፉት ሞኝነት ከኛ ከምንድን ግን የእግዚአብሔር ኃይክ ነውና” ጆቆሮ . ጳ፥ጳ፰ (1፥18)

ኃይክ ሆኖናክና እንሳከመዋክን፤ እንሰግድክታክን፤ እንሰመዋክን፤ የሚገባውን ክብር እንሰጠዋክን። ጌታችን በርሱ ተሰቅኬ ደሙን እፍሰሶ እድኖናክና። ሐዋርያው እንደተናገረ ትምክሕታችን ነውና። ከዚህ የእግዚአብሔር ቃክ ውጪ የሆኑ ሰዎች እኛ ከመስቀክ የምንሰጠውን ክብርና

ሰግደት እንደሞኝነት ከሚየት ባሻገር ከኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል ጠካቶች ሆነዋል ቅዱስ ጳውሎስ መጨረሻቸውን ለከሚያውቅ እያከቀሰላቸው በመክላከቱ ጽፎ እናገኘዋል።

“ብዙዎች ከክርስቶስ መስቀል ጠካቶች ሆነው ይመካከሳሉና ብዙጊዜ ሰከ እነርሱ አክሏቸው አሁንም እንኳ እያከቀሰው አካከሁ። መጨረሻቸው ጥፋት ነው ሆዳቸው እምካካቸው ነው ከብራቸው በነውራቸው ነው ...” ፊክሶ . ፪፥፲፰ - ፳ (3፥18-20) ከእኛ ግን ቅዱስ ዳዊት እንደተናገረ መስቀል ጠካት ዲያቢኬስን ድክ የምናደርግበት ክዩ ምክክታችን ነው።

“ወወሀብኮሙ ትእምርተ ከእከ ይፈርሁክ፡ ከመ ያምሰጡ እምገጸቅሰት ወይድኅኑ ፍቁራኒክ”

ከሚፈሩህ ምክክት ሰጠሃቸው፡ ከመክራ (ከጦር) ፊት ያመክጡ ዘንድ ወዳጆችህ እንዲድኑ።” መዝ . ፶፱፥፶ (59፥4)

በመስቀል ተስቅኮ ደሙን እፍሰሶ ክራሱ፣ ከባሕርይ እባቱ ከእብ ከባሕርይ ሕይወቱ ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ያስታረቀን ኃያኩ እምካካችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀሉ ተመክተን እንድንኖር ጸጋውን ያድከን።

መሣላት

ጸኩት በምንጀምርበት ጊዜና በምንፈጽምበት፤ በምንሰግድበትና በምንሰክምበት፤ እንዲሁም መስቀኔን የሚያነሳ ቃኔን በምንጸክይበት ጊዜ የሚያሰደነግጥ ነገርን በምንሰማበትና በምናይበት ጊዜ በመስቀኔ እምሳኔ ገጸችንን እናማትባከን። ጸኩት በምንጀምርበት ጊዜ በመሣላት-ብ ይህንን ቃኔ እንካከን፡-

“አለት-ብ ገጽዮ ወኩከንታዮ በትእምርተ መስቀኔ”

“ፊቴንና መካ ሰውነቴን በመስቀኔ ምክክት እማትባከሁ”

ይህን በምንክበት ጊዜ ፊታችንን ከግንባራችን ጀምረን ወደታች ወደ ደረት እንወርድና ከዚያ ወደ ግራ ሔደን ወደ ቀኝ እንመከሳከን። በዚህ ጊዜ መስቀኔ እንሠራከን። ይህም በጣታችን የመስቀኔ ምክክት በመሥራት ነው። በዚህ ጊዜ የሰይጣን መንፈስ ይርቃኔ መንፈስ ቅዱስ ይቀርባከ። በጣታችንም የምናማት-ብበት ምሥጢሩ ይህ ነው።

“ወእመስ እነ በእጽባዕተ እግዚአብሔር እወጽእሙ ከአጋንንተ ዮጊ በጽሐት እንከሰ ጎበክሙ መንግሥተ እግዚአብሔር”

“እኔ ግን በእግዚአብሔር ጣት አጋንንትን የማወጣ ከሆንኩ እንግዲህ የእግዚአብሔር መንግሥት ወደ እናንተ ደርሳከች።” ኩቃ. ፲፩፡፳ (11፡20)

በመሣላት-ብ ያከ ምሥጢር

በመጀመሪያ በቀኝ እጅ ጣቶች የመስቀኔ ምክክት እንሠራከን። ይህም መስቀኔ ምክክታችንና ዓርማችን እንደሆነ እንመሰክራከን። ከዚያም ገጸችንን እናማትባከን። በዚህም ጊዜ የምናሰበውና የምንመሰክረው ምሥጢር በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ የመስቀኔ ኃይል ከሞት ወደ ሕይወት መሸጋገራችንን ነው።

ከግንባር ጀምረን ከካይ ወደ ደረት ወደታች በምንወርድበት ጊዜ እምካካችን እኛን ከማዳን ከሰማየ ሰማያት መውረዱን ከእመቤታችን ከቅድስት ድንግክ ማርያም መወከዱን በእጭር ቁመት በጠባብ ደረት ተወሰኖ ሰክለኛ በዚህ ምድር ሞትን ቀምሶ እኛን የማዳኑን ነገር እናስባለን።

በመቀጠልም ወደ ግራ እድርገን ወደቀኝ ተመክሰን ማማተባችን፡- በኃጢአታችን ምክንያት ያመጣነውን ሞት አጥፍቶ ከግራ ቁመት ከነፍስ ሰደት አውጥቶ ወደ ቀኝ ቁመት ገነት መንግሥተ ሰማያት እንደመከሰንና እንዳስገባን አምነን የምናስብበት ነው። እንደገናም በኃጢአት ብንወድቅ በንስሐ አጥቦ ከፍርድ በሚመጣበት ጊዜ ከቀኝ ከሚቆሙት ቅዱሳን ጋር እንዲቆጥረን እንማጸናለን።

«ወያቀውም አባገዐ በየማኑ ወእጣኤ በፀጋሙ»

«በጎቼን በቀኙ ፍየኩቼንም በግራው ያቆማቸዋክ»
ማቴ. ፳፭፥፴፫ (25፥33)

ድኅነታችንን ሁኔሌን ከማሰብ ጋራ በምናማትብበት ጊዜ የስይጣንን መንፈስ የምናርቅበት ኃይካችን የሆነ መስቀክን እንደምንመካበት እንገክጻለን። ስከዚህም ሁኔሌ ማማተብ እንደሚገባ በፊክስሶስ (ገብረ ክርስቶስ) ተሰእኩ 29 በምሳኤ ተቀምጧል።